

LUDICROUS AND PARODICAL STRATEGIES IN RĂZVAN RĂDULESCU'S PROSE

Catrinel Popa, Assist. Prof., PhD, University of Bucharest

Abstract: Among the Romanian writers belonging to the “new wave” of contemporary prose, Răzvan Rădulescu represents a distinct and unconventional voice, illustrating, on the one hand, a propensity towards life-writing exercises (most of his writings are parodies of biographical accounts – *Închipuita viață a lui Raoul Rizoiu* [The Imaginary Life of Raoul Rizoiu], *Viața lui Iosif Baliga* [The Life of Iosif Baliga] etc.), and on the other hand, an apparently opposite temptation of fictionalising the past of an entire community, as in the novel *Viața și faptele lui Ilie Cazane* [The Life and Achievements of Ilie Cazane]. The latter displays – at its surface – a political intrigue; yet, by intermingling various, overlapping narrative voices and registers, it actually stages a carnivalesque performance, which implicitly invites to a reconsideration of both: the recent historical past and the discourse on this past. The aim of this study is to analyse Răzvan Rădulescu's prose (including the parodical fantasy *Theodosius the Small*), through the lens of several up-to-date theoretical concepts, such as metafiction, new historical fiction, theatricality, imagological and identitarian clichés etc.), useful in any attempt of exploring uncommon fictional areas.

Keywords: Răzvan Rădulescu; parody; pastiche; metafiction; identitarian stereotypes.

1. Jocuri cu mai multe strategii

În capitolul XII (“Partida generalilor”), din romanul lui Răzvan Rădulescu, *Teodosie cel Mic*, Otto din Ottoburg este surprins în toiul unei partide de tenis, în compania generalului Căciulata. Episodul, dincolo de efectele comice pe care le provoacă, poate fi socotit, în egală măsură, semnificativ din perspectiva unei investigații referitoare la funcțiile ludicului în proza autorului.

Nu numai că sunt trecute în revistă o suită de jocuri, de la oină la cricket (ultimul trimițându-ne cu gândul la aventurile lui Alice în Țara Minunilor), dar amuzantă este în primul rând motivația care îl determinase pe Otto să aleagă, dintre toate celelalte forme de divertisment, jocul de tenis ca sportul său favorit. Mofturos din fire și plăcându-i să facă lucrurile ca la manual, Otto citise în *Ghidul tinerilor despoți* (și autorul ne oferă, jucăuș, referința completă: “Humanitas, București, 1993”), că un principe trebuie neapărat să se ocupe – în afara treburilor statului – , de un joc sau de o activitate nobile, “a căror practicare să-l urce și mai mult în ochii supușilor”¹. Și urmează o lungă listă cu exemple: “trasul cu arcul la țintă, oina în ogoi sau *le jeu des paumes*, petanca, *bilboquet*-ul, călăria sau echitația, biliardul, miuța, arșicele, tenisul, *lansquet*-ul, otuzbirul, ping-pong-ul, cricketul, bowlingul și vânătoarea.”²

Nuanțele satirice și parodice sunt lesne de identificat pretudindeni (ni se spune, de pildă, că Otto putea fi văzut pe culoarele castelului său “cu o rachetă în mâna dreaptă și cu un manual în stânga, exersând lovituri în gol”³ și bolborosind într-una instrucțiunile din cartea cu pricina: cum se destinde brațul, cu cotul lăsat moale, cum se așteaptă mingea cu genunchii în

¹ Răzvan Rădulescu, *Teodosie cel Mic*, Polirom, Iași, 2006, p. 224

² Ibid.

³ Ibid.

flexiune, apoi se lovește; cum se aruncă mingea foarte sus, “se ridică picioarele pe vârfuri, se lasă mâna neîncordată în extensie pe spate, apoi se lovește mingea cu aplecare înainte în coborâre”⁴ ș.a.m.d.

Fragmentul poate fi socotit un fel de punere în abis a metodei predilecte folosite de scriitor, nu numai în *Teodosie cel Mic* (cel mai cunoscut roman al său), dar și în alte proze, majoritatea texte cu ofertă de participare multiplă, în care tema jocului (menționarea, cum se întâmplă în pasajul citat anterior, a jocurilor propriu-zise), se împletește cu felurite stratageme metatextuale sau cu jocuri ale registrelor discursive și stilistice (înalt / jos, serios/ comic, fantastic/ realist)

2. Întreceri și închipuiri

Despre personajul central din nuvela *Închipuita existență a lui Raoul Rizoiu*, aflăm că încercase mai multe meserii, dintre care una singură ținea de vocația sa autentică, aceea de jocheu. Pasionat până la monomanie de cursele de cai, Raoul D. Rizoiu, ajuns la vârsta senectuții, trăiește într-un permanent balans între real și fantasmatic, închipuind fel și fel de scenarii în care deconspiră tertipurile prin care se falsifică rezultatele alergărilor de cai și în special comploturile împotriva lui Fratello, calul său favorit. Accentul cade pe procesul autoiluzionării, pe modalitățile în care “rolul”(fictiv) ajunge să înlocuiască treptat “situația reală” a eroului. Iată unul dintre scenariile proiectate de acesta: “N-ați citit articolul lui ...x... din ziarul...y...(aici, în închipuirile sale, Rizoiu prefera să lase puncte-puncte, pentru că nu apucase să-și găsească pseudonimul și nici ziarul care să-l consacre). Nu? Păcat, dacă ați fi citit, ați fi văzut că scrie acolo despre cum se pot falsifica alergările. Sunt driveri-jandarmi care-l împiedică pe cel ce încearcă să răstoarne ordinea prestabilită. Vezi de treabă, ce, ai mata încredere în lucruri scrise prin ziare? Am, cum să n-am, mai mult decât în mine însumi, spune Rizoiu și zâmbește misterios, căci numai el știe că Rizoiu și X sunt una și aceeași persoană.”⁵

Feluritele lumi ale închipuirii în care Raoul Rizoiu își proiectează pasiunea pentru cai, par de la un punct încolo să prindă consistență (autorul întreținând, în permanență ambiguitatea real-fantasmatic). Cert este că Rizoiu își găsește pseudonimul de gazetar (după un vis în care apărea în locul lui Mihai Viteazul, pe calul de piatră de la Universitate). Trezindu-se speriat, cu palpitații și o senzație persistentă de pietrificare, îi răsună în urechi vocabula CALEX, și acesta este pseudonimul pentru care optează fără șovăială. Găsește apoi și ziarul care să-i găzduiască articolele pe teme hipice (trei la număr, cu titluri care de care mai senzaționale: *Convulsiunile trapului*, *De la Brebu la Ben Hur* și *Secretul lui Fratello*). Iar în clipele de răgaz, când nu asistă la curse și nici nu scrie despre ele, găsește prin Cișmigiu câte un interlocutor binevoitor, dispus să-i asculte lamentațiile pe tema dispariției statuiilor ecvestre din capitală: “Știi dumneata câte statui ecvestre erau în București? Șase. Și câte au mai rămas acum? Una singură, domnule, a lui Mihai Viteazu, la Universitate, și nici aia nu e a lui, e a lui Ioana d’Arc și i-au schimbat capul, dar corpul tot de femeie a rămas. Păi erau așa: era asta a lui Mihai, era statuia lui Carol, din parcul Carol...Aici Rizoiu se blocă. Uitase cu

⁴ Ibid., p. 227

⁵ Răzvan Rădulescu, “Închipuita existență a lui Raoul Rizoiu”, în *Tablou de familie*, Editura Leka-Brîncuș, București 1995, p. 70

desăvârșire și personalitatea reprezentată, și amplasamentul celorlalte statui. Începu chiar să se îndoiască asupra numărului de șase. Atâtea să fi fost cu toatele? Avu pornirea de a profita de faptul că interlocutorul “nu apucase”, pentru a inventa el statui. Statuia ecvestră a lui Brătianu. Acesta era un om gras și călărea rar. A lui Eminescu. Poetul, cu o carte în mână, arătând cu ea spre astre, înfigându-și pintenii într-un cal ce se cabrează. A lui Enescu, concentrat asupra greabănelui armăsarului, ca asupra unui gât de vioară.”⁶

Ceea ce ne atrage atenția aici este – dincolo de asocierea automată cu jocul “de-a statuile” care poate să se ivească în mintea cititorului – subminarea, în cheie ironică, a unor stereotipuri ce țin nu numai de patologia personajului, ci și – pe alt palier – de un evantai de locuri comune, definitorii pentru comportamentul nostru național, în sens larg: aplecarea către mitizare și “mumificare”, către teorii ale conspirației (obsesia complotului malefic și a uneltirilor unor forțe obscure vor constitui, de altfel, ținta predilectă a ironiei autorului și în *Teodosie cel Mic*); în fine, tema automatizării cu tot setul de “mistificațiuni” aferente.

3. Jocuri ale hazardului

Un roman parodic prin excelență (deconstruind, ludic, convenția romanului politic al anilor '60-'70), este *Viața și faptele lui Ilie Cazane* (1997, 2008). Dincolo de împrejurarea că textul vădește incontestabilele disponibilități ludice și virtuozități tehnice ale autorului său, el oferă cititorului plăcerea lecturii printre rânduri (aflat, asemenea colonelului Vasile Chiriță, în imposibilitatea de a elucida numeroasele enigme din “închipuita” existență a lui Ilie Cazane-senior, cititorul este nevoit să se lanseze în ipoteze, să dezvolte propriile scenarii și conjecturi, ca în fața oricărei scrieri cu “ofertă multiplă”. Căci Ilie Cazane-senior, tatăl personajului central (de fapt chiar statutul de personaj-eponim rămâne ambiguu, din moment ce – la fel ca în *Hamlet* – tatăl și fiul poartă același nume), are parte, asemenea lui Raoul Rizoiu, de un destin ieșit din comun. În cazul său, scenariile existenței sunt închipuite însă de cei din jurul său, tocmai pentru că Ilie Cazane exercită un soi de fascinație hipnotică asupra tuturor, o fascinație ce se cere explicată (fie chiar, la limită, prin postularea unei intervenții a forțelor supranaturale). Nu numai că nimeni nu este în stare să reziste farmecului său (chelnerii îi dau să mănânce și să bea pe datorie, taxatoarele refuză să-i ia bani pentru biletul de tramvai, Georgeta, mama lui Ilie Cazane – junior, acceptă pe loc să-i devină soție ș.a.m.d.), dar faptele sale stârnesc, în cele din urmă, chiar suspiciunea autorităților (mai cu seamă fabuloasele roșii cu diametrul de cinzeci de centimetri, ce vor constitui obiectul unei anchete, reprezintă prilej de ineputabile speculații). Am fi tentați să credem că ne situăm în plină convenție a fantasticului, dat fiind faptul că ambiguitatea persistă până la capăt (nu doar mama Georgetei, femeie simplă din Liveni, exclamă la un moment dat “Aista-i necuratul!”), dar chiar colonelul de Securitate Vasile Chiriță ajunge să se îndoiască de caracterul universal valabil al principiilor marxism-leninismului, în urma întâlnirii cu Cazane-senior). Oricum ar fi, în cele din urmă, jocul registrelor discursive face loc parodiei pure (apogeul fiind atins în secvența în care colonelul, chinuit de îndoieli metafizice, se lasă antrenat într-un joc periculos: participă la o ședință de spiritism, unde este invocat tocmai ...spectrul lui Marx: “În tăcerea care se lăasă imediat ce fostul colonel închise gura se auzi o bufnitură grea. În cameră se făcu frig, Chiriță simți peste degete o adiere umedă, iar madam Sticlaru țipă [...] Chiriță cercetă cu privirea

⁶ Ibid., 82-83

prin cameră și ochiul lui exersat observă de îndată că ceva nu e în regulă: în biblioteca frumos rânduită exista un loc gol, iar lângă piciorul mobilei, stătea deschisă cu fața în jos, cum căzuse, o carte.”⁷

Cartea, frumos legată în piele, cu cotorul inscripționat cu litere aurii era – stranie coincidență! – tocmai *Contribuții la critica filosofiei hegeliene a dreptului*, de Karl Marx, dar paragraful conținând răspunsul “spectrului”, nu reușește să rezolve misterul, ci dimpotrivă, nu face altceva decât să alimenteze echivocul⁸ (de unde dimensiunea comico-parodică a secvenței și sentimentul de superioritate al cititorului, devenit complice al autorului). În plus, în cazul cititorilor familiarizați cu convenția romanului politic șaptezecist, cu greu poate fi reprimată tentația stabilirii unor analogii și paralelisme. Fiindcă Răzvan Rădulescu subminează sistematic, la fel ca George Bălăiță în *Lumea în două zile*, tocmai caracterul grav al romanelor “cu anchete” (de la Constantin Țoiu și Augustin Buzura, să spunem), punând –la limită – sub semnul întrebării chiar pretențiile realismului canonic de a reprezenta cu acuratețe realitatea extratextuală.

Sunt multe pasaje care ar putea fi citate ca argumente în sprijinul acestei afirmații. De pildă aceea din capitolul 8, când Chiriță întâlnește în rapidul ce îl transportă de la Iași la București, un straniu personaj, semănând izbitor la chip cu ministrul justiției și purtând niște ghipsuri ciudate împotriva platfusului, în formă de... copite. Asistăm aici la o savuroasă pastișă a scenelor din *Maestrul și Margareta*, în care diavolul ajunge să joace un neverosimil rol justițiar, iar “victimele” se trezesc antrenate, peste voința lor, în jocuri ale hazardului a căror miză e propria lor existență. E și cazul lui Vasile Chiriță, care se trezește, la întoarcerea în București, degradat, divorțat și mutat la *Arhivele Statului* (“Ține minte ce-ți spun eu – îl avertizase enigmaticul vecin de compartiment – patria poate fi servită în multe feluri. Poți să fii anchetator și să porți lumina adevărului în lupta cu forțele dușmănoase, poți să fii arhivar la *Arhivele Statului* și să ai grijă de mărturiile trecutului să nu se degradeze, tot că-ți servești patria se cheamă.”⁹)

Efectele provin din exercitarea în gol a unei retorici (în cazul de față aceea a limbii de lemn), aspectul ridicol al spectacolului rezultând – ca în orice parodie – din mecanica goală a discursului, din funcționarea unui ritual, fără justificarea convingerii (din partea emițătorului), dar cu efecte devastatoare pentru destinatar (Vasile Chiriță devenind astfel – ironie a sorții! – o victimă a hazardului și a jocurilor sale oculte). Ceea ce îl transformă, trebuie să admitem, într-un personaj nu tocmai antipatic.

4. Jocuri inter- și metatextuale

Scrierea care vedește, în mod inechivoc, aplecarea scriitorului către jocurile cu mai multe strategii ale fanteziei este *Teodosie cel Mic*. Aici regăsim, dincolo de feluritele jocuri, meta- și intertextuale, tendința de a conștientiza latura gravă a jocului (evidența că jocul,

⁷ Răzvan Rădulescu, *Viața și faptele lui Ilie Cazane*, Edit.Polirom, Iași, 2008, pp.221-222

⁸ De fapt ne aflăm în fața unui truism, care subliniază dimensiunea ironică situației, împingând totodată scena în farsă (cu nuanțe de umor negru): “Critica religiei, asuperstițiilor îl eliberează pe om de iluzii pentru ca el să gândească, să acționeze, să-și făurească realitatea ca un om care s-a debarasat de iluzii, ca un om care și-a venit în fire, pentru ca să se miște în jurul lui însuși și prin urmare, în jurul adevăratului său soare.” (Răzvan Rădulescu, *Viața și faptele lui Ilie Cazane*, ed. cit, p.222)

⁹ Răzvan Rădulescu, *Viața și faptele lui Ilie Cazane*, ed.cit., p.180

reprezintă, în fond, o lume aparte, în care odată intrat te porți ca atare: devii personaj într-o ficțiune “adevărată”). Avertisment implicit pentru cititor care se va regăsi, vrând nevrând, în postura unui Bastian Balthazar Bux, chemat să contribuie, după puterile sale, la salvarea regatului lui Teodosie.

La un prim nivel de lectură, ceea ce ne atrage atenția este numărul mare de elemente miraculoase, specifice literaturii *fantasy*: o suită de măști animaliere, amintind, deopotrivă, de lumea basmului și de cea a *cartoon*-urilor postmoderne: Bufnița Caliopi, Minotaurul Samoil, Marele Somn protector Oliviu, Marele Monstruleț, Fantoma Otilia, furnici verzi și albe, Pisicâinele Gavril ș.a.m.d. Mai ales acesta din urmă, deținător al rangului de Tutore Plenipotențiar al Preamăritului Principe Moștenitor, reprezintă una dintre figurile memorabile ale cărții (nu numai pentru că ne trimite cu gândul la creaturile bizare din *Alice în Țara Minunilor* și, chiar mai departe, la entitățile hibride ale bestiariilor medievale), ci pentru că este personajul cheie în multe secvențe tensionate, ce par desprinse fie din *fantasy*-uri eroi-comice sau sentimentale, fie din romane de capă și spadă. La subsolul paginii 31, de pildă, găsim chiar o notă (ar fi interesant de analizat, separat, funcția acestor note, nu puține, și nu întotdeauna exclusiv rod al borgesienei erudiții fantastice a autorului). Această notă semnalează o altă scriere legată de “viața și activitatea” Pisicâinelui: “Despre Pisicâine s-a mai scris, și cei care l-au întâlnit episodic în *Meteoritul care a uitat să cadă* al lui Dumitru M. Ion, își aduc, desigur, aminte de el într-o postură nu foarte lăudabilă. Era vorba însă, de o altă perioadă, mult mai turmentată din viața bravului personaj.”¹⁰

În romanul de față Pisicâinele apare cel mai adesea în posturi demne de toată lauda (chiar moare eroic, sacrificându-se pentru a victoria cauzei lui Teodosie). Adesea e surprins în toiul luptei, în înțeleștări sângeroase, de saga nordică: “Pisicâinele Gavril răcnea din răspuțeri – acest strigăt va fi consemnat în cronicile ulterioare ale regatului ca «strigătul de luptă al Pisicâinelui»”¹¹; punând la cale planuri iscusite de evadare din temnițe bine păzite (capitolul XI se intitulează *Unul dintre cele patruzeci de mijloace de evadare ale Pisicâinelui*), sau purtând tratative diplomatice cu intrigantul Somn Protector. În capitolul intitulat *Banchetul*, cele două personaje sunt portretizate antitetic (peștele – uneltitor, tiranic, cinic, lipsit de principii; Pisicâinele – onest, mărinimos, preocupat de educația lui Teodosie). Ceea ce atrage în primul rând atenția aici este minuțioasa scenografie conturată încă din primele rânduri, din detalii fanteziste, prea puțin verosimile, în fond, asemănătoare acelor din desenele animate sau din delirul controlat al suprarealiștilor, unde – după cum știm – umorul negru și oniricul joacă un rol crucial.

Un alt personaj demn de reținut (printre multele personaje memorabile ale cărții) este Marele Monstruleț (care, în absența Pisicâinelui, își asumă la rândul-i, rolul de educator al viitorului principe). El este cel care îl inițiază pe Teodosie în arcele cărților, cu o (pseudo)ignorantă nonșalantă – prilej pentru autor de a sancționa ironic atât stereotipiile inerente oricărui discurs critic (în maniera lui Mircea Horia Simionescu), dar chiar absurdul pe care îl presupune, la limită, orice demers educativ (ca actualizare a unei ecuații ce presupune un vădit dezechilibru de putere): “– Un prinț de pe o planetă îndepărtată și mică

¹⁰ Răzvan Rădulescu, *Teodosie cel Mic*, Polirom, Iași, 2006, p. 31

¹¹ Ibid., p.156

vine să cucerească pământul, pentru că pe planeta lui n-are loc nici măcar să-și cultive grădina. Ajunge în Levant. Luptă pentru putere, intrigă, viclenii costisitoare – cartea este varianta pentru copii a *Principelui* lui Machiavel și a fost, în legătură cu asta, și un proces de plagiat intentat autorului. Alta?[...] Ai citit À REBOURS de Huysmans? Altă mare carte pentru copii. Și mai am aici în bibliotecă o grămadă.”¹²

Se poate constata cu ușurință că ne aflăm în fața unui text pluristratificat –“basm”, la prima vedere, dar un basm ce amalgamează o serie de ingrediente (de la convențiile caracteristice genului, ca înfruntarea dintre bine și rău, pretenția, tentativa, pericolul, pedepsirea celor ticăloși, până la elemente de parodie, distopie politică, comedie a literaturii etc.) Nu numai că scriitorul conturează în acest fel un spațiu generic greu de clasificat (pentru care eticheta de *fantasy* se dovedește doar în parte adecvată), dar pune în funcțiune un mecanism ingenios de generare a unor ficțiuni în ficțiuni, asamblate după modelul păpușilor rusești sau al cutiilor chinezești. Prin pătrunderea lui Teodosie în camera de lucru a autorului, ne găsim în plină metaficțiune, procedeu ce ne trimite cu gândul nu numai la J.L. Borges, dar și la Michael Ende, autorul încântătoarei *Povești fără sfârșit*. Este de la sine înțeles că o asemenea metodă fragilizează granița dintre lumea factuală și lumile posibile, ambiguizând totodată raporturile dintre instanțele narațiunii (autor/ personaj, de astă dată, cititor /personaj, în *Povestea fără sfârșit*).

În plus, nu încapе îndoială că Marele Monstruleț (mai mult decât cu dragonii din *Culoarea magiei*, primul roman al lui Terry Pratchett, sau decât cu zmeii din *Enciclopedia...* lui Mircea Cărtărescu), vădește afinități cu creaturile amenințate de neant din *Povestea ...* lui Michael Ende. Dovadă că intuiește exact și anvergura pericolelor ce îi amenință pe cei ce nesocotesc granița dintre diversele niveluri ontologice: “Există ființe de care ești legat și ale căror mișcări sunt extrem de previzibile. Într-o ordine a lucrurilor asta e plicticos. Dintr-un alt punct de vedere însă, este reconfortant să știi că ai pe cine să te bizui. Și dacă rămân aici? E alegerea ta. Atâta doar că n-ai să-ți mai vezi prietenii niciodată. Exagerez, din când în când, nopțile mai ales, dacă ai să mănânci greu la cină, ai să-i visezi. O să te întâlnești cu ei în locuri bizare și destul de înspăimântătoare, care nu există pe nicio hartă [...] și ai să vorbești cu ei, dar, în mod bizar, conversațiile dintre voi n-or să aibă nicio noimă după ce te trezești și nici măcar în timp ce visezi, pentru că mereu ai să vrei să le spui ceva foarte important, iar ei or să-ți răspundă aiurea sau or să aibă alte treburi sau va interveni în discuția voastră cineva străin la care nici nu te aștepti și n-ai să reușești să afli niciodată cum le merge cu adevărat în lumea în care i-ai abandonat și nici ei n-or să poată afla de la tine dacă ești trist sau vesel sau ești la ananghie și prin urmare n-or să știe cum să te ajute. Iar după ce ai să te trezești, amintirea prietenilor tăi o să se estompeze pe măsură ce te îndepărtezi de somn și o să-ți rămână doar o senzație vagă și dureroasă că te-ai întâlnit cu ei. După care ai să vezi anumite lucruri care îți vor deștepta amintiri, un anumit unghi din care cade lumina, o față familiară, și n-ai să știi niciodată dacă sunt amintirile unor lucruri trăite sau visate, iar aceasta este îngrozitor și greu de suportat, ca de altfel orice sentiment care se naște din vină și se refugiază în vise.”¹³

¹² Ibid. 336- 337

¹³ Ibid. 377-378

Fragmentul, dincolo de nonșalanța cu care pune în scenă spectacolul ficțiunii conștiente de sine ca ficțiune, conține câteva notații de o poezie autentică, reflexe ale unei melancolice intuiții că totul a mai fost spus cândva, într-o carte sau într-un film și mai ales că totul se petrece uneori – în viață, în cărți? – ca într-o stranie paranteză onirică (pândită de primejdia de a se preschimba în coșmar).

Din acest punct de vedere, *Teodosie cel Mic* poate fi comparat – dacă ne referim la peisajul prozei noastre contemporane – cu *Fairia* lui Radu Pavel Gheo¹⁴, o carte ce nu ocolește nici ea convențiile genului *fantasy*, părănd scrisă anume pentru spiritele înclinate spre reverie și spre jocurile pasionante ale (meta)ficțiunii și, eventual, cu *Zilele regelui* de Filip Florian (roman în care întâlnim, de asemenea, numeroase ingrediente *fantasy*)

5. Concluzie

Așadar, nu pare lipsit de temei să afirmăm că scrierile lui Răzvan Rădulescu – prin numeroasele lor aluzii intertextuale, combinate cu trimiteri ludic-transparente la realitatea extratextuală, la anumite stereotipii identitare asociate comportamentului nostru național – pot fi socotite “jocuri” cu reguli și mize multiple (jocuri de amuzament, de manipulare sau de modelare, după împrejurări). Și acest lucru mai cu seamă în măsura în care pun în scenă marile teme cu nonșalanța ficțiunii conștiente de sine ca ficțiune, reconvertind – cu farmec și naturalețe – toposuri venerabile ale literaturii și preschimbând – cât ai clipi – spectatorii în actori și cititorii în personaje. Căci marele atu al textelor ce mizează pe ironie și ludic rămâne acela că își transformă destinatarul în “complice”, iar acest fapt îi dă celui din urmă sentimental superiorității: autorul îi acordă încrederea sa, ceea ce nu înseamnă puțin.

Bibliografie:

- Wayne Booth, *A Rhetoric of Irony*, University of Chicago Press, Chicago and London, 1974
 Linda Hutcheon, “Ironie et parodie: stratégie et structure”, trad.fr. Philippe Hamon, *Poétique*, no.36/ nov. 1978
 Caillois Roger, *Eseuri despre imaginație*, trad. rom. Viorel Grecu, Univers, 1975
 Linda Hutcheon, *Poetica postmodernismului*, trad.rom. Dan Popescu, București, Univers, 2002
 Răzvan Rădulescu, “Închipuita existență a lui Raoul Rizoiu”, în *Tablou de familie*, Editura Leka-Brîncuș, București 1995
 Răzvan Rădulescu, *Teodosie cel Mic*, Polirom, Iași, 2006
 Răzvan Rădulescu, *Viața și faptele lui Ilie Cazane*, Polirom, Iași, 2008

¹⁴ Povestea începe într-o lume de Ev Mediu, plină de elemente miraculoase. Într-o noapte, într-un han, tânărul Harald, fiu de rege, le spune tovarășilor lui o istorie ciudată din copilăria sa: aceea a Omului-de-Fier-cu -Pielea-de-Fildeș. Istoria se dovedește a fi relatarea unei expediții spațiale care sosise de pe Tera cu mult timp în urmă. De fapt Harald reproduce o istorie pe care o învățase pe dinafară. Adevăratul povestitor fusese un pământean, Ronnie Peterschneitt, fostul comandant al unei expediții care ajunsese pe o planetă ciudată, Fairia. Mai mult decât atât, respectiva planetă era chiar lumea lui Harald’s world.